

Субанов Бекжан Абдыжалиловичтин «Экономика адистиктеринин окуу процессинде маалыматтык жана коммуникативдик технологияларды пайдалануунун дидактикалык шарттары» аттуу 13.00.08 – кесиптик билим берүүнүн теориясы жана методикасы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты илимий даражасын изденип алуу үчүн жазган диссертациялык ишине расмий оппоненттин

ПИКИРИ

1. Теманын актуалдуулугу. Субанов Бекжан Абдыжалиловичтин диссертациялык изилдөөсү билим берүүнүн сапатын жогорулатуу максатын көздөп, жогорку окуу жайлардагы болочок экономисттердин маалыматтык-коммуникативдик жөндөмдүүлүктөрүн калыптандырууга арналат. Ошону менен бирге, учурдагы өлкөбүздө маалыматтык технологиялардын прогрессивдүү өнүгүп жаткан мезгилинен артта калбастан, жогорку кесиптик билим берүү системасындагы экономика адистигинин студенттеринин билим алуу мейкиндигинде кененирээк мүмкүнчүлүктөрдү түзүү аракети жасалган. Кесипкөй жана компетенттүү экономика адистерин даярдоодо алардын маалыматтык жана коммуникативдик компетенцияларын студенттик мезгилинен баштап эле калыптандырууга көңүл бурулган. Өзгөчө азыркы учурдагы компетенцияларга багытталган окутуу парадигмасынын маанилүү компоненттеринин бири болгон практикага жетишээрлик көңүл бөлүнүп, жалпы жана кесиптик компетенцияларды калыптандыра турган этаптарын, маалымат жана коммуникативдик технологияларды пайдалануунун жолдору, аларды калыптандыруу схемасы түзүлгөн.

Жогорудагы келтирилген маселелерди чечүүгө арналган диссертациялык иштин темасы актуалдуу жана учурдун талабына туура келет.

2. Диссертацияда берилген илимий жоболордун, жыйынтыктардын жана сунуштардын негизделиш даражасы

Диссертацияда жогорку окуу жайлардын окуу процессинде маалыматтык жана коммуникативдик технологияларды колдонуунун теориялык-методологиялык негиздерине кенен көңүл бөлүнгөн. Мында диссертант проблема боюнча педагогикалык адабияттарга талдоо жүргүзүлүп, Чистов Д.В., Диго С.М., Ильина Н.В., Мокина Н.С., Сергеева К.С., Доронина Н.А. ж.б. сыяктуу окумуштуулардын эмгектерине, тажрыйбаларына таянып, болочок экономисттердин кесиптик жактан калыптандыруунун этаптарын тактаган.

Диссертацияда болочок экономисттердин окуу процессинде маалыматтык жана коммуникативдик технологияларды пайдалануусунун шарттары, студенттердин маалыматтык жөндөмдүүлүгүн деңгээли, мезгил

ичинде өнүгө турган система катары каралып, кесиптик билим берүүдөгү чыгармачыл ыктарды калыптандыруу теориясына таянуу менен инсандык жөндөмдүүлүктү жалпы, кесиптик жана жогорку деп үч деңгээлге бөлүп көрсөткөн жана аларды кеңири чечмелеп берген. Ошондой эле, болочок экономисттердин таанып-билүү ишмердигин уюштуруунун жалпы комплекстүүлүк, маалыматтык бирдиктүүлүк, ийкемдүүлүк, ылайыкташуучулук, интеллектуалдуулук, ачыктык жана өнүүгүүчүлүк принциптерин ачыктаган. Болочок экономисттердин маалыматтык жана коммуникативдик жөндөмдүүлүгүн калыптандыруунун моделин жана технологиялардын пайдалануунун мүмкүнчүлүктөрү сунушталган.

Келечектеги экономисттердин маалыматтык жана коммуникативдик технологияларды калыптандыруу боюнча педагогикалык эксперимент жана анын натыйжасы, “Информатика жана маалыматтык технологиялар” жана “Экономисттин автоматтыштырылган жумуш ордун түзүү” дисциплиналарды окутууда кесипке багыттоо усулдарын колдонуунун негизинде жана маалыматтык, коммуникативдик жөндөмдүүлүктөрүн деңгээлдерин, компоненттерин жана көрсөткүчтөрүнүн эффективдүүлүгү текшерилип, студенттердин билимдери модулдук-рейтинг системасынын негизинде бааланган.

Диссертациянын акырында изилдөөнүн милдеттери боюнча жыйынтыктар сунушталган.

Тыянактардын, жоболордун жана корутундулардын негизделиш даражасы педагогиканын фундаменталдык теорияларына жана педагогикалык эксперименттердин жыйынтыктарына негизделгендиги менен мүнөздөлөт.

Изилдөөчү төмөндөгүдөй илимий жаңылыктарга ээ болгон:

Изилдөөдө болочок экономист адистерди кесиптик жактан даярдоодо маалыматтык-коммуникативдик технологияларды колдонуунун психологиялык-педагогикалык мүмкүнчүлүктөрү (1.1-1.3 параграфтарда) такталган; келечектеги экономисттердин таанып-билүү ишмердигин уюштуруунун дидактикалык негиздери (2.1-2.2 параграфтарда) ачыкталган; маалыматтык-коммуникативдик технологияларды окуу процессинде колдонууну ишке ашыруунун этаптары аныкталган жана модели сунушталган (2.3 параграфта); келечектеги экономисттердин маалыматтык-коммуникативдик технологиялар боюнча тандоо курстары түзүлгөн (2.2 параграфтарда); иштелип чыккан системанын натыйжалуулугу эксперимент аркылуу текшерилип (3.1-3.3 параграфтарда) тастыкталган.

Диссертациянын жыйынтыктарын жана натыйжаларын пайдалануу боюнча конкреттүү сунуштар:

Экономика адистиктериндеги студенттердин маалыматтык – коммуникативдик жөндөмдүүлүктөрү калыптандыруунун дидактикалык шарттары, модели окуу процесинде эффективдүү уюштурууну камсыз кылат; иштелип чыккан окуу усулдук колдонмолор, машыктыруучу тапшырмалар, көнүүгүлөр жыйнагы ЖОЖдордун экономика адистиктерине пайдаланууга болот.

Изилдөөнүн темасына байланышкан Кыргызстандын жогорку окуу жайларында өткөрүлгөн илимий конференцияларда, эл аралык жана республикалык илимий журналдарга жарыялоо аркылуу апробацияланган. Изилдөөнүн жыйынтыктарынын жайылтылышы педагогикалык эксперимент аркылуу жана жогорку окуу жайларында өндүрүшкө киргизүү иш аракеттери аркылуу ишке ашырылган. Изилдөөнүн темасына байланышкан эл аралык жана Республикалык басылмаларда 5 усулдук колдонмо жана 17 илимий макала жарыяланган.

Изилдөөнүн материалдары профессионалдык билим берүү процессинде практикалык кызматкерлердин квалификациясын жогорулатуу системаларында жана изденуучулор, аспиранттар колдонушу мүмкүн.

Диссертациялык изилдөөнүн жыйынтыктары Кыргыз Республикасынын жана чет өлкөлүк жогорку окуу жайларда өткөрүлгөн илимий конференцияларда, эл аралык жана республикалык илимий журналдарга жарыялоо аркылуу апробацияланган. Изилдөөнүн жыйынтыктарынын жайылтылышы 2009-жылдан баштап жүргүзүлгөн. Педагогикалык эксперимент 2012-жылдан 2016-жылга чейин жүргүзүлүп, Жалал-Абад мамлекеттик университетинин, Экономика жана ишкердик университетинин жана Ош социалдык-гуманитардык университетинин базасында ишке ашырылган.

Диссертациянын мазмуну менен авторефераттын дал келиши:

Автореферат диссертациянын мазмунун толук чагылдырып турат.

Диссертациянын жасалгаланышында жана анын мазмунунда төмөндөгүдөй мүчүлүштүктөр кездешет:

1. Диссертациянын тиркемесинде “Информатика жана маалыматтык технологиялар” жана “Экономисттин автоматтыштырылган жумуш ордун түзүү” дисциплиналарынын максатын, милдеттерин, кыскача мазмунун берген, бирок азыркы учурдагы жогорку окуу жайларында жүргүзүлүп жаткан реформаларга ылайык, окутуунун жыйынтыктары, калыптандыруулучу жалпы жана кесиптик компетенциялар кошо жазылып

жана аларды баалоо критерийлерин инсанга багытталган окутуу мамилесинин алкагында түзүп чыгууну сунуштайбыз.

2. Авторефераттагы корсотулгон педагогикалык илимий изилдоолордо МКТ каражаттарын колдонуу маселелерин изилдеген окумуштуулардын кээ бирлеринин аты жону, диссертациялык иште корсотулгон эмес. Ошондуктан, диссертациялык иштин библиографиясына толуктоолорду киргизууну сунуштайбыз.

Аталган пикирлер каалоо мүнөзүндө болуп, бул мүчүлүштүктөр эмгектин маанисин төмөндөтпөйт жана диссертациянын жалпы оң сапатына жана мазмунуна кедерги тийгизбейт.

ЖЫЙЫНТЫК

Субанов Бекжан Абдыжалиловичтин «Экономика адистиктеринин окуу процессинде маалыматтык жана коммуникативдик технологияларды пайдалануунун шарттары» аттуу 13.00.08 – кесиптик билим берүүнүн теориясы жана методикасы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты илимий даражасын изденип алуу үчүн жазган диссертациялык иши Кыргыз Республикасынын Жогорку Аттестациялык комиссиянын «Окумуштуулук даражаларды ыйгаруунун тартиби жөнүндөгү жоболоруна» коюлган талаптарга толук жооп берет.

Диссертациялык иштин автору 13.00.08 - кесиптик билим берүүнүн теориясы жана методикасы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алууга татыктуу.

Байтүгөлөва Ж.А.

Расмий оппонент, педагогика илимдеринин кандидаты,

Сатыбалды Нааматов атындагы Нарын мамлекеттик университетинин герман тилдери кафедрасында доценттин милдетин аткаруучу

07-май, 2017 - ж.

Ж.А. Байтүгөлөванын колуна тастыктайм

М. А. Акматалиева, НМУнун кадрлар бөлүмүнүн башчысы

